

การเขียนสร้างสรรค์

ชะอูน โชติทอง

ความหมายของการเขียนสร้างสรรค์ (Creative Writing)

“การเขียนสร้างสรรค์” หรือที่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเรียกว่า “การเขียนเชิงสร้างสรรค์” นั้นมีผู้ให้ความหมายดังนี้

สวินิก ยมาภัย^๑ ได้ให้ความหมายว่า “การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึงการเขียนซึ่งแสดงความคิดสร้างสรรค์ ด้วยภาษาที่ชัดเจนเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทของเนื้อหา ที่แสดงออกมานั้น”

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ^๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความหมายตรงข้ามกับการเขียนที่มุ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือวิชาการต่างๆ ในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนต้องสามารถใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตน เขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวยประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง และให้ความรู้ในทางเพลึกเพลินเจริญใจและประทับใจไปในตัว”

สุมน อมรวิวัฒน์^๓ ได้สรุปลักษณะงานประพันธ์เชิงสร้างสรรค์ว่า การประพันธ์

๑. สืบมาจากแบบเรียนวิชาภาษาไทย การพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ท. ๔๓๑ ชั้น ม. ๓ (ฉบับร่าง)
๒. ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, การประพันธ์ (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๑๘), หน้า ๒.
๓. สุมน อมรวิวัฒน์, ถำบรยายวิชาทักษะการเขียนชั้นสูง, ๒๕๑๖.

เชิงสร้างสรรค์ จะเท่ากับผลของความคิด ร่วมกับความสามารถเชิงภาษา ซึ่งจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. มีคุณภาพ
๒. มีหลักเกณฑ์พอยึดถือได้
๓. ให้ความคิดแก่ผู้อ่าน อย่างน้อยก็เป็นความคิดในทัศนะของผู้เขียน
๔. ต้องให้สิ่งใหม่แก่ผู้อ่าน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านติดตาม

จากความหมายของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๓ ท่าน และการศึกษางานเขียนสร้างสรรค์ทั่วไป พอจะสรุปคุณสมบัติของงานเขียนสร้างสรรค์ได้ ดังนี้

๑. งานเขียนนั้นจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ อันได้แก่กระบวนการความคิดที่พัฒนามาจากความรู้และประสบการณ์ที่เคยได้รับมาแล้ว ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์มีดังนี้

๑.๑ เป็นความคิดที่แปลกใหม่ คือเป็นความคิดของตนเองแบบริเริ่ม มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ต่ำลึกลงไปจากที่คนทั่วไปเห็น

๑.๒ เป็นความคิดเห็นอันเป็นต้นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี กล่าวคือเป็นความคิดที่มีผลให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง รู้จักระมัดระวัง หรือมีความกล้า หรือเลิกกลัว ความหลงผิดบางอย่าง หรือไม่เป็นคนประมาท เป็นต้น

๑.๓ เป็นความคิดที่ปลอดภัย คือไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้ปฏิบัติตาม ไม่ผิดทางศีลธรรมจรรยา ไม่ผิดจารีตประเพณีอันดีงาม และไม่มีความคิดที่ทำให้ผู้อ่านหลงผิดคิดแคบซัดกับหลักประชาธิปไตย

๑.๔ เป็นความคิดที่สัมฤทธิ์ผลได้ กล่าวคือต้องไม่เป็นความคิดที่เลื่อนลอย และก่อให้เกิดความคิดเรื่องปัญหาแก่ผู้อ่าน

๑.๕ เป็นความคิดที่แสดงปฏิภาณ แฝงลักษณะอันแหลมคมและไหวพริบอันฉับพลันของผู้คิด

๑.๖ เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ กล่าวคือเป็นความคิดที่เจือด้วยข้อคิดและคุณธรรม^๔

๔. ขวน เทชรแก้ว ปรีชา นุ่นสุข และบรรณีย์ ถาวระ การใช้ภาษา (สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้า ๘๗-๘.

๒. งานเขียนนั้นต้องให้สิ่งใหม่แก่ผู้อ่าน สิ่งใหม่นี้อาจจะหมายถึง แนวคิด รูปแบบและภาษา มิได้หมายความว่างานเขียนชิ้นนั้นจะต้องเป็นสิ่งแปลกใหม่เสียพร้อมหมด แต่จะมีสิ่งแปลกใหม่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งหรือบางส่วนเท่านั้น เจมส์ เอ สมิธ (James A. Smith) ได้ให้ความเห็นว่า

“Creativity is defined in this series as the ability to top past experiences and come up with something new. This product need not necessarily be new to the world, but new to the individual.”

สรุปความได้ว่า ความคิดที่ผู้เขียนแสดงออกมานั้น ไม่จำเป็นต้องใหม่ต่อโลก แต่ใหม่สำหรับบุคคลเท่านั้น ดังนั้นการนำแนวคิดเก่า หรือเรื่องราวที่มีอยู่แล้ว มาเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ ก็กล่าวได้ว่าข้อเขียนนั้นให้สิ่งใหม่แก่ผู้อ่านแล้ว เช่น เรื่อง “สังข์ทองก่อนตีกลี” ของ ดิพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ^๕ ซึ่งนำเรื่องสังข์ทองมาแต่งใหม่ให้เป็นเรื่องเสียดสีสังคมอย่างมีอารมณ์ขัน โดยขึ้นต้นเรื่องให้ชวนคิดตามว่า

“มาจะกล่าวบทโกหก

ถึงสังข์ทองยากตกกระป๋อง

สมบัติทุกส่วนล้วนจาง

ต้องชุกทองคำกายออกขายกิน”

๓. มีหลักเกณฑ์พอยึดถือได้ เนื่องจากงานเขียนสร้างสรรค์มีมากมายหลายประเภท และแต่ละประเภทผู้เขียนมีแนวในการเขียนแตกต่างกันออกไปตามความถนัดไม่ว่าจะเป็นงานเขียนตามรูปแบบ หรืองานเขียนแนวเสรี งานเขียนที่ดีนั้นควรมีหลักเกณฑ์ในการเขียนให้แน่นอน และรักษาเกณฑ์นั้นให้สม่ำเสมอ เช่น ถ้าจะเขียนบทความเสียดสีสังคม โดยใช้สำนวนภาษาสมัยพจนานุกรมคำแห่งมหाराช ก็ควรจะใช้สำนวนนั้นให้สม่ำเสมอ หรือถ้าต้องการใช้รูปแบบแปลกใหม่ในการเสนอแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็ควรที่จะกำหนดรูปแบบออกมาให้แน่ชัดว่า จะออกมาในรูปแบบใด และควรเลือกเฟ้นและจัดสรรคำนำไปบรรจุลงในแบบนั้นให้เป็นระบบ และควรยึดถือแบบนั้นโดยสม่ำเสมอ เช่น เรื่อง “แม่” ของ ผ่องศรี ยอดสกุล^๖

๕. James A. Smith, *Creative teaching of Language Arts in elementary School*, (Boston : Allyn and Bacon, 1972), P. 23

๖. ดิพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ, “สังข์ทองก่อนตีกลี”, *จันทร์ชิงดวง* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสยาม ๒๕๐๔)

๗. ผ่องศรี ยอดสกุล “แม่”, *ร่วมจันทร์*, ๒ (ตุลาคม-ธันวาคม, ๒๕๐๔), หน้า ๑๑.

“แม่”

เมื่อแรกลืมตาขึ้นมาดูโลก

แม่คือบุคคลสำคัญที่สุด

ครันโตเป็นหนุ่มสาว

แม่จะถูก

คิดถึง

น้อย

เหลือเกิน

ครันโตมีบุตร

หรือตกทุกข์ได้ยาก

เมื่อนั้นพวกเขาทั้งปวง

จึงคิดถึงแม่มาอีกครั้งหนึ่ง

ผ่องศรี ยอดสกุล

๔. ถ่ายทอดความคิดแก่ผู้อ่านอย่างมีศิลปะ ด้วยภาษาที่ให้ความเพลิดเพลินประทับใจผู้อ่าน เช่น เนื้อความบางตอนจากจดหมายถึงพรณี ของ สมุน อมรวิวัฒน์ ตอนหนึ่งได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับคำว่า “ค่า” กับ “ราคา” ไว้อย่างน่าอ่านว่า

“เธอเคยคิดถึงคำ “ค่า” กับคำว่า “ราคา” บ้างไหมพรณี แจกกันดอกเบญจมาศเพียง ๑ ดอก ที่บวกกับน้ำใจอันดีของเธอ ช่วยทำให้เธอสบายใจที่ได้เป็นผู้ให้และช่วยทำให้ครูสบายใจปลื้มใจที่ได้เป็นผู้รับ ความสุขใจเช่นนี้ ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างมี “ค่า” สูง ถึงแม้จะมีราคาต่ำ

สิ่งที่มีค่า

คือสิ่งที่เราต้องการ

สิ่งที่มีค่า

คือสิ่งที่มีความหมายลึกซึ้งต่อเรา

สิ่งที่มีค่า

คือสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกสูงส่ง

สิ่งที่มีค่า

คือตัวแทนของความคิดความงามและความจริง”

แต่ละอีกตอนหนึ่งเขียนว่า

“ดอกไม้วีฬงดอกหนึ่ง ชาวสักกัณหนึ่ง และผ้าเช็ดหน้าผืนเล็ก ๆ อาจมีราคาไม่ถึงบาท แต่มันมีค่าเทียบเท่าน้ำทิพย์แต่ละหยด แต่ละหยดที่จะชุบย้อมหัวใจคน ทั้งคนให้และคนรับให้สะอาดและชื่นบาน”

๕. ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์ทางตรงก็ได้แก่ การให้ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประโยชน์ทางตรง เช่น เรื่องเกี่ยวกับสังคมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้อ่าน อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคำแนะนำวิธีดำเนินชีวิตแบบประหยัด ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนประโยชน์ทางอ้อมนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้อ่าน ผู้อ่านที่มีพื้นความรู้และประสบการณ์ต่างกัน ย่อมจะได้รับประโยชน์จากการอ่านเรื่องเดียวกันได้ไม่เท่ากัน เช่น การอ่านงานเขียนประเภทนิทาน ผู้มีความรู้และประสบการณ์น้อย จะได้รับประโยชน์เฉพาะความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเรื่องเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์มาก อาจจะได้อะไรจากการอ่านที่ผู้ขาดประสบการณ์อาจจะมองไม่เห็น เช่น ข้อคิด คติเตือนใจ อันมีส่วนช่วยยกระดับจิตใจผู้อ่านให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดปัญญา นำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์ อันก่อให้เกิดงานเขียนสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ขึ้นได้

เนื่องจากการเขียนสร้างสรรค์มีลักษณะแตกต่างไปจากข้อเขียนธรรมดา ดังนั้นผู้ที่จะสามารถเขียนสร้างสรรค์ได้ดี จึงควรจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติพิเศษ ดังจะเสนอในตอนต่อไป

คุณสมบัติของผู้มีความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์

๑. มีความคิดอิสระ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น
๒. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมั่นใจในความคิดและการกระทำของตนเอง ไม่มีความลังเลหรือวิตกกังวลทำอะไรไม่ได้
๓. ไม่ตัดสินใจง่าย ก่อนตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยอาศัยเหตุผลไม่ใช่อารมณ์

๔. มองโลกในแง่ดี การมองโลกในแง่ดีนั้น ทำให้ใจปราศจากอคติ สามารถแสดงแนวคิดได้กว้างไกลกว่าการมองโลกในแง่ร้าย

๕. มีความรู้และประสบการณ์มาก ทั้งเกี่ยวกับสาระที่เขียน ภาษา ตลอดจนความคิด และวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการเขียน

๖. มีความสามารถในการใช้ภาษาดี สามารถค้นคิดประดิษฐ์คำ สำนวนภาษาแปลกใหม่ขึ้นใช้ได้ง่ายเหมาะสม โดยไม่ทำให้ภาษาวิบัติด้วย

๗. มีปฏิภาณไหวพริบดี สามารถคิดแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้ถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสม

๘. สนใจใฝ่หาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ กล่าวคือต้องเป็นผู้อ่านมากและฟังมากนั่นเอง

๙. มีความประณีต ละเอียดอ่อน ทำงานมีระเบียบ เนื่องจากการเขียนสร้างสรรค์ต้องอาศัยความคิดที่ลึกซึ้ง และถ่ายทอดความคิดนั้นให้ประทับใจผู้อ่าน หากผู้เขียนขาดคุณสมบัติดังกล่าวย่อมเขียนให้ได้ดียาก

๑๐. สนใจสิ่งแวดล้อมบ้าง กล่าวคือจะต้องสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แล้วพิจารณาถึงสิ่งนั้นอย่างละเอียด รู้จักหยิบยกสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวไปใช้เป็นข้อมูลในการเขียนได้